

3. Иноземні мови : наук.-метод. журн. / засн. Київським національним лінгвістичним університетом ; голов. ред. С. Ю. Ніколаєва. – 1995. – К. : Ленвіт, 2002. – чотири рази на рік. – ISSN 1817-8510. 2002, № 1.
4. Бахтин Михаил Михайлович. Работы 1920-х годов / М. М. Бахтин. – К. : Next, 1994. – 384 с. – ISBN 5-88316-019-1
- Валгина Нина Сергеевна. Теория текста / Н. С. Валгина. – М. : Логос, 2003. – 250 с. – ISBN 5-94010-187-9
5. Волошинов Валентин Николаевич. Марксизм и философия языка: Основные проблемы социологического метода в науке о языке / В. Н. Волошинов. – Л. : Прибой, 1993. – 118 с. – ISBN 5-85962-045-5
6. Калюжная Нина Михайловна. Восстание ихэтуаней. Документы и материалы / Н. М. Калюжная. – М. : Наука-ГРВЛ, 1968. – 276 с. – ISBN 5-280-00635-1
7. Крюгер Рэйн. Китай. Полная история поднебесной / Р. Крюгер. – М. : ЭКСМО, 2007. – 443 с. – ISBN 978-5-699-17844-5, 5-699-17844-9
8. Леонтьев Алексей Алексеевич. Общение как объект психологического исследования / А. А. Леонтьев. – М. : Наука, 1975. – С.106-123.
9. Семанов Владимир Иванович. Эволюция китайского романа конец XVIII начало XX в. / В. И. Семанов. – М. : Наука, 1970. – 342 с.

10. Krabbe Erik C. W. So what? Profiles for relevance criticism in persuasion dialogues / E. C. W. Krabbe // Argumentation. – 1992. – Vol. 6. – P. 271–283.
11. Walton D. N. Types of dialogue, dialectical shifts and fallacies / D. N. Walton // Argumentation Illuminated. – 1992. – P. 133–147.
12. 曹雪芹. 红楼梦 / 曹雪芹. – 哈尔滨出版社, 2007. – 882页 – Cáo xuě qín. Hóng lóu mèng / Cáo xuě qín. – hǎ'èr bīn chū bǎn shè, 2007. – 882 yè – Цао Сюецзин. Сон у червоному теремі / Цао Сюецзин. – Харбін, 2007. – 882 с.
13. 茅盾. 子夜 / 茅盾. – 北京 : 人民文学出版社, 1996. – 480页 – Máo Dùn. Zǐ yè / Máo Dùn. – Běi jīng : Rén mín wén xué chū bǎn shè, 1996. – 480 yè – Мао Дунь. На світанку / Мао Дунь. – Пекін : Народна література, 1996. – 480 с.
14. 杨沫. 青春之歌 / 杨沫. – Yáng mò. Qīng chūn zhī gē / Yáng mò – Ян Мо. Пісня молоді / Ян Мо [Електронний ресурс]. – Режим доступу до книги : <http://vip.book.sina.com.cn>
15. 徐则臣. 悲悯逆流成河 / 徐则臣. – Xú zé chén. Bēi shāng nǐ liú chéng hé / Xú zé chén. – Сю Дзечен. Ріка Скорботи / Сю Дзечен [Електронний ресурс]. – Режим доступу до книги : <http://vip.book.sina.com.cn>

Надійшла до редколегії 03.10.14

В. Билянина, асп.
Киевский национальный лингвистический университет, Киев

ТИПЫ ДИАЛОГОВЫХ КОНСТРУКЦИЙ В ЯЗЫКЕ КИТАЙСКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТОВ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XX В.

Статья посвящена завершающему этапу становления типов диалоговых конструкций в китайских художественных текстах постмаоистского периода. Она раскрывает причины существующих различий между диалоговыми конструкциями XIX и второй половины XX в. в китайских художественных текстах и анализирует их приближенность к европейской модели.

Ключевые слова: диалогическое единство, диалоговая конструкция, диалог-расспрос, диалог-договор, диалог-обмен впечатлениями, диалог-обсуждение/дискуссия.

V. Bilianina, graduate student,
Kyiv National Linguistic University, Kyiv

TYPES OF THE DIALOGUE STRUCTURES IN THE LANGUAGE OF THE CHINESE LITERARY TEXTS IN THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY

The article is devoted to the final stage of formation of the main types of dialogue structures in the Chinese literary texts of Post-Maoist period. It reveals reasons of the difference between the dialogic structures of the 19th and the second half of the 20th century in the Chinese literary texts and analyzes them closer to the European model.

Key words: dialogical unity, dialogic design, dialogue, questioning, dialogue, agreement, dialogue, exchange of experiences, dialogue, discussion/debate.

УДК 811.621'38

О. Ілюхін
Інститут сходознавства ім. А.Ю. Кримського
Національної академії наук України, Київ

ЛЕКСИКА ІНДОНЕЗІЙСЬКОЇ МОВИ: ІСТОРИКО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПОГЛЯД

За допомогою проведеного дослідження вдалося проаналізувати основні відмінності між індонезійською та малайською мовами на орфографічному, лексичному та семантичному рівнях, а також вплив іноземних лексичних запозичень на формування лексики індонезійської мови.

Ключові слова: індонезійська мова, малайська мова, лексичні запозичення

Передусім, зазначимо, що ми виходимо з того, що походження індонезійської мови (ІМ) від малайської (ММ) є доведеним фактом. За епохи Срівіджая (Срівіджая (Sriwijaya) 600–1100 рр. – одне з найвеличніших королівств Нусантари з розвинутими торговельними центрами. Саме за часів Срівіджая до індонезійської мови прийшло дуже багато слів з санскриту, а також розпочалось розповсюдження індонезійської мови.) малайська мова почала своє розповсюдження по територіям Нусантари (Нусантара – (Nusantara від давньо-яванського Nusa – острів, antara – інший, віддалений, вся територія) – термін, що позначав в середньовічній яванській літературі територію, що входила до складу імперії Маджапахіт з центром на о. Яві. Зараз більше використовується як поетична назва Індонезії (архіпелаг, батьківщина). У більш широкому історико-культурному понятті означає область розселення народів австронезійської мовної сім'ї: Малайський та Філіппінський архіпелаги, Малакський півострів, деякі райони Індокитаю, Океанії, островів Мадагаскар і Тайвань [2].) і використовувалась в якості мови, яка об'єднувала різні народності сучасної

Індонезії завдяки своїй дуже простій граматичній будові та зручній для всіх етносів фонологічній структурі.

Королівство Срівіджая було одним із найрозвинутіших торговельних центрів у той період, і тому малайська мова використовувалась торговцями королівства, що змушувало представників інших територій говорити саме цією мовою. Малайська мова розповсюджувалась на території Нусантари разом з ісламським вченням, що, в свою чергу, принесло дуже великий масив арабських запозичень і сильно вплинуло на розвиток малайської та індонезійської мов, особливо на їх лексичний склад. Малайська мова поступово об'єднала всі етноси, які проживали на території Нусантари, і зрештою стала єдиною національною мовою для Індонезії [7].

Попри це, існує досить багато відмінностей між малайською та індонезійською мовами. У першу чергу слід відзначити той факт, що, поширюючись на території Нусантари, малайська мова видозмінювалась, підлаштовувалась та вбирала в себе різні мовні реалії, які існували у той період на різних територіях сучасної Індонезії та відрізнялась від основного стандарту малайської мови, який використовувався у провінції Ріау (Провінція Ріау – прові-

нція в Індонезії, розташована на декількох групах островів у Південно-Китайському морі між західною Малайзією і індонезійським островом Суматра та островом Калімантан. Межує на півночі з Малайзією і Сінгапуром.), що сприймався та визнавався усіма іншими етносами, які проживали на території архіпелагу. Так, варіант малайської мови, скажімо, на о. Ява відрізнявся від загальноприйнятого варіанту, який був поширений на території провінції Ріау о. Суматра. Особливо потужного впливу малайська мова зазнала в часи розвитку королівства Маджапахіт (Столиця – місто Маджапахіт. Під час існування держави середньовічна Індонезія досягла максимального розвитку. Саме за часів Маджапахіт з'явилося поняття "Нусантара"), центром якого була східна частина о. Ява. Як відомо, на о. Ява існувала яванська мова, але такого розповсюдження по території Нусантари не зазнала тому, що мала три рівні вічливості (щось подібне до японської мови). Такий феномен важко сприймався іншими етносами, і тому у повсякденному житті для порозуміння, скажімо, між мешканцями о. Ява та мешканцями о. Сулавесі використовувалася саме малайська мова.

Вагомим чинником у різниці між ММ та ІМ був політичний фактор, оскільки протягом досить довгого періоду часу Малайзія перебувала під колоніальним впливом Великобританії, а Індонезія – під впливом Голландії, що й спричинило різницю на орфографічному, лексичному та семантичному рівнях між ММ та ІМ. Так, у деяких випадках, коли в ІМ використовується пряме

запозичення з голландської або англійської мови, то в ММ, найчастіше, використовується слово, створене за допомогою калькування. Наприклад, в індонезійській мові слово "INTERNASIONAL" запозичене з голландської мови, а в малайській мові використовується власне слово "ANTARABANGSA".

Орфографічний рівень

Наприклад, в ІМ до 1947 року голосна літера "У" (U) позначалася на письмі як "OE", так само як і в голландській мові. В ММ літера "U" так і позначалася на письмі, оскільки ММ перебувала під впливом англійської мови. До 1972 року літера "Ч" на письмі в ММ позначалася аналогічно до англійського "CH", а в ІМ – аналогічно до голландського "TJ". Наприклад, слово "онук" в ММ писалося як "CHUCHU", а в ІМ – "TJOETJOE".

Так само як малайська мова, індонезійська мова змінила приголосну "DJ" на "J", приголосну "J" на "Y" та "CH" змінилося на "KH". Але все ж існують випадки, коли в ІМ використовується старе написання. Наприклад, імена індонезійських президентів Сукарно та Сухарто прописуються індонезійською мовою як SOEKARNO та SOEHARTO. Комбінація літер "CH", "DJ" також зустрічаються в індонезійських іменах "Achmad Djojo" (Akhmad Joyo) – Акхмад Джойо [7].

Лексичний рівень

В індонезійській та малайській мовах існує дуже багато явищ, які описуються різними лексемами:

Голландська мова	Англійська мова	Малайська мова	Індонезійська мова	
Augustus	August	Ogos	Augustus	<i>Серпень</i>
Uitdaging, tarting	Challenge	Cabaran	Tantangan	<i>Виклик</i>
Spreken	Speak	Bercakap, berbual	Berbicara	<i>Говорити</i>
Winkel	Shop	Kedai	Toko	<i>Магазин</i>
Maandag	Monday	Isnin	Senin	<i>Понеділок</i>
Hoofdkantoor	Head Office	Ibu Pejabat	Kantor Pusat	<i>Головний офіс</i>
Orange	Orange	Oren	Jeruk	<i>Апельсин</i>
Auto	Car	Kereta	Mobil	<i>Автомобіль</i>
Voorzitter	Chairman	Pengerusi	Ketua	<i>Головуючий</i>
Kaartji	Ticket	Tiket	Karcis	<i>Квиток</i>

Звідси можна легко побачити англійський та голландський впливи на малайську та індонезійську мови відповідно.

Семантичний рівень

Також існує різниця в семантиці лексичних одиниць, коли одна лексема використовується в різних значеннях у ММ та в ІМ:

Малайська мова		Індонезійська мова	
Pusing-pusing	<i>Прогулюватися</i>	Pusing-pusing	<i>Крутиться голова</i>
Polisi	<i>Страховка</i>	Polisi	<i>Поліція</i>
Akta	<i>Закон</i>	Akta	<i>Офіційний лист</i>
Jeruk	<i>Засолені фрукти</i>	Jeruk	<i>Апельсин</i>
Percuma	<i>Безкоштовно</i>	Percuma	<i>Даремно</i>

Більшість таких прикладів ілюструє випадки, коли в одній мові слово набуває нового значення та починає використовуватись у більш широкому контексті, тоді як в іншій мові конкретна лексема продовжує означати більш вузьке поняття [4].

Тепер варто побіжно торкнутися лексичних одиниць індонезійській мові, запозичених з інших мов.

Санскрит

Результати досліджень етимології питомих індонезійської лексики та запозичених слів демонструють широкий історичний і соціальний контекст. Особливий інтерес у цьому зв'язку становлять ранні запозичення із санскриту (у часи знайомства з індійською культурою), з

арабської та перської мов у процесі поширення ісламу, з голландської мови у колоніальний період.

Вплив санскриту мав місце під час перших контактів з Індією задовго до 1-го століття н.е. Ранній вплив індійської та буддійської культур на етноси, що проживали на території Нусантари, приніс із собою великий масив санскритських запозичень, що асимілювався в індонезійській мові через мешканців о. Ява, оскільки там індійська культура була найпоширенішою. Запозичення із санскриту охоплюють чимало аспектів релігії, мистецтва та явищ повсякденного життя.

Санскрит став одним з основних джерел неологізмів в індонезійській мові, що, як правило, формуються з санскритських коренів:

Індонезійська мова	Санскрит	
Angkasa	Akasa	<i>Небо</i>
Vaca	Vaca	<i>Читати</i>

Індонезійська мова	Санскрит	
Bagi	Bhaga	<i>Ділити</i>
Kata	Katha	<i>Слово</i>
Keluarga	Kula-varga	<i>Родина</i>
Suami	Svami	<i>Чоловік</i>
Kunci	Kucika	<i>Ключи</i>
Kerja	Karya	<i>Працювати</i>
Ketika	Ghanika	<i>Під час</i>
Kepala	Kephala	<i>Голова</i>

Яванська мова

Порівняно з малайською розмовною мовою, яка є рідною регіональною мовою на о. Суматра і Малайському півострові, індонезійська мова відрізняється великою кількістю яванських запозичень, що входять до її багатого словника. Причиною такого процесу стало те, що на о. Ява був і лишається досі центр індонезійської політики, освіти і культури. Тому, поширюючись на о. Ява, ММ зазнала сильного впливу яванської мови. Пізніше значна кількість яванського населення стала

використовувати індонезійську мову у повсякденному спілкуванні, а згодом і в офіційних та освітніх установах завдяки розвитку внутрішньої та зовнішньої торгівлі. Яванці також складали свої власні словники індонезійською мовою (тлумачні словники), що описували терміни та слова, які не мали точних аналогів в малайській мові. Важливо відзначити, що яванська мова виступила в якості посередника під час запозичень лексики санскриту до індонезійської мови [7]:

Індонезійська мова	Яванська мова	
Ayu	Ayu	<i>Красивий (про жінку)</i>
Copet	Copet	<i>Кишеньковий злодій</i>
Gendong	Gendong	<i>Носити когось на плечах</i>
Ngangur	Ngangur	<i>Безробітний</i>
Pilek	Pilek	<i>Нежить</i>
Tuntas	Tuntas	<i>Закінчити</i>
Nusantara	Nusantara	<i>Давня назва Індонезії</i>
Jago	Jago	<i>Умілий</i>
Gede	Gede	<i>Великий</i>
Ganteng	Ngganteng	<i>Красивий (про чоловіка)</i>

Арабська мова

Беручи до уваги той факт, що Індонезія – країна з найбільшою кількістю мусульман у світі, то, відповідно, один з найвагоміших впливів на свою лексику ІМ зазна-

ла саме від арабської мови під час розповсюдження ісламу на території Індонезії. Арабський вплив торкнувся не лише релігійної лексики, а й проник у повсякденний лексикон [7]:

Індонезійська мова	Арабська мова	
Awal	Awalun	<i>Початок</i>
Badan	Baddan	<i>Тіло</i>
Daftar	Daftarun	<i>Список</i>
Dunia	Dun-yaa	<i>Світ</i>
Ilmu	Ilmi	<i>Наука</i>
Jadwal	Jadwal	<i>Розклад</i>
Korban	Qurban	<i>Жертва</i>
Makna	Ma'na	<i>Смисл</i>
Pikir	Fikr	<i>Думати</i>
Salju	Thalji	<i>Сніг</i>

Голландська мова

У колоніальний період, під час досить довгого панування голландців на території індонезійського архіпелагу, видозмінювалось не тільки повсякденне

життя індонезійців завдяки появі інфраструктури, а й мова, яка накопичила дуже великий масив голландської лексики, яка широко використовувалась у повсякденному житті [7]:

Індонезійська мова	Голландська мова	
Kamar	Kamer	<i>Кімната</i>
Rok	Rok	<i>Спідниця</i>
Rokok	Roken	<i>Курити</i>
Spanduk	Spandoeken	<i>Банер</i>
Tas	Tas	<i>Сумка</i>
Setrika	Strijkizer	<i>Праска</i>
Laci	Latji	<i>Полиця</i>
Bioskop	Bioscoop	<i>Кінотеатр</i>
Dasi	Das	<i>Краватка</i>
Pabrik	Fabriek	<i>Фабрика</i>

Також не слід забувати, що й голландська лексика зазнала значної трансформації під час адаптації до системи ІМ, і особливо це стосується кластерів (скупчення приголосних в одному слові) в голландських сло-

вах. Така проблема вирішувалась заміною літер та додаванням голосних літер для полегшення вимови. Наприклад, голландське слово *schroef* ("шуруп") індонезійською звучить так: *sekrup*.

